

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 16.07.2026.

Nr. 24/6-3

Atzinums par VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” darbinieku atklātajām vēstulēm

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds (turpmāk arī – ombuds) 2026. gada 25. jūnijā saņēma [...] (turpmāk – Iesniedzējs) iesniegumu (turpmāk – Iesniegums), kurā izteikts lūgums sniegt vērtējumu par VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” (turpmāk – LSM) darbinieku publiski izplatītās atklātās vēstules atbilstību *sabiedriskā medija neatkarības principiem* un LSM pašregulējošajos dokumentos – VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” Rīcības un ētikas kodeksā (turpmāk – Rīcības un ētikas kodekss) un VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” Redakcionālās vadlīnijās (turpmāk – Redakcionālās vadlīnijas) noteiktajām prasībām.

Iesniedzējs Iesniegumā norāda:

[...] *bažas nav par LSM darbinieku tiesībām paust savu viedokli vai aizstāvēt savas profesionālās intereses. Tas ir demokrātiskas sabiedrības pamats. Jautājums ir par izvēlēto veidu – **publisku vēršanos pie politiskās varas institūcijām ar aicinājumu iesaistīties jautājumos, kas skar LSM valdes pieņemtos lēmumus un sabiedriskā medija pārvaldību.*** [visi izcēlumi citētajā Iesnieguma tekstā šeit un turpmāk mani – E.A.]

Iepazīstoties ar Iesniegumu, publiski pieejamo informāciju, kā arī ombudam zināšanai nosūtītajām LSM darbinieku atklātajām vēstulēm (informācija par vēstulēm tiks sniegta zemāk), ombuds pieņēma lēmumu veidot atzinumu par LSM darbinieku atklāto vēstuļu satura un to nosūtīšanas fakta Valsts prezidentam un Saeimas deputātiem atbilstību Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumā (turpmāk – SEPLPL) nostiprinātajam sabiedriskā medija redakcionālās neatkarības principam, Rīcības un ētikas kodeksā un Redakcionālajās vadlīnijās noteiktajām prasībām.

Par ombuda lēmumu veidot atzinumu Iesniedzējs tika informēts ar 2026. gada 26. jūnija

elektroniskā pasta vēstuli.

Lai sagatavotu atzinumu, ombuds no 2026. gada 26. jūnija līdz 2026. gada 16. jūlijam:

- 1) iepazīnās ar Iesnieguma saturu;
- 2) iepazīnās ar 2026. gada 10. jūnija LSM darbinieku vēstuli LSM valdei, kurā norādīts, ka šajā vēstulē pausto atbalsta un parakstījušies par zīmolu “Latvijas Televīzija” un “Latvijas Radio” saglabāšanu 222 LSM darbinieki (turpmāk – Vēstule valdei), kas zināšanai 2026. gada 10. jūnijā tika nosūtīta arī ombudam un Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei un kura 2026. gada 17. jūnijā plkst. 12:35 ar nosaukumu “LTV un LR darbinieku atklātā vēstule par zīmola saglabāšanu” ir publiskota Nacionālās ziņu aģentūras “LETA” preses relīžu sadaļā, kā arī publicēta 2026. gada 17. jūnijā LSM ziņu portālā “LSM.lv” raksta “Vairāk nekā 200 LSM darbinieku aicina saglabāt LTV un LR zīmolus; valde norāda uz kopīgas misijas stiprināšanu” ietvaros;

Skat. izmantojot zemāk norādītās tīmekļa vietņu saites:

https://www.leta.lv/search/browse/?_=1&s=ltv+un+LR+atkl%C4%81t%C4%81+v%C4%93stule&t%5B0%5D=pr_r_el&cs=0&id=5463B274-3173-49C0-8BEF-D908AFA5F29C;

[https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/17.06.2026-vairak-neka-200-lsm-darbinieku-aicina-saglabat-ltv-un-lr-zimolus-valde-norada-uz-kopigas-misijas-stiprinasanu.a651898/.](https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/17.06.2026-vairak-neka-200-lsm-darbinieku-aicina-saglabat-ltv-un-lr-zimolus-valde-norada-uz-kopigas-misijas-stiprinasanu.a651898/)

- 3) iepazīnās ar 2026. gada 17. jūnijā ombudam zināšanai nosūtīto un plkst. 12:38 Nacionālās ziņu aģentūras “LETA” preses relīžu sadaļā publiskoto LSM darbinieku vēstuli “LTV un LR darbinieki par zīmola saglabāšanu” (turpmāk – Padvēstule), ar kuru cita starpā tās adresāti tiek informēti, ka ar šo vēstuli tiek nosūtīta arī Vēstule valdei;

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://leta.lv/search/browse/?_=1&s=LTV&t%5B0%5D=pr_rel&cs=0&id=CE57CC87-7276-400C-8561-7C672A2B5C92.

- 4) iepazīnās ar laika periodā no 2026. gada 4. jūnija līdz 2026. gada 6. jūlijam LSM ziņu portālā “LSM.lv” publiskoto informāciju par vienota LSM zīmola ieviešanas procesu:

- 2026. gada 4. jūnija LSM.lv Ziņu redakcijas sagatavoto publikāciju “Latvijas Sabiedriskais medijs uzsāk vienota zīmola ieviešanu: pirmās izmaiņas redzamas portālā LSM.lv” (turpmāk – Publikācija 1);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/04.06.2026-latvijas-sabiedriskais-medijs-uzsak-vienota-zimola-ieviesanu-pirmas-izmainas-redzamas-portala-lsmlv.a649992/?utm_source=lsm&utm_medium=article-body&utm_campaign=admin.

- 2026. gada 17. jūnija LSM.lv Ziņu redakcijas, LTV Ziņu dienesta korespondentes Lindas Spundiņas un Latvijas Radio korespondentes Sandras Diedziņas sagatavoto publikāciju “Vairāk nekā 200 LSM darbinieku aicina saglabāt LTV un LR zīmolus; valde norāda uz kopīgas misijas stiprināšanu” (turpmāk – Publikācija 2), kurai pievienota arī Vēstule valdei;

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/17.06.2026-vairak-neka-200-lsm-darbinieku-aicina-saglabat-ltv-un-lr-zimolus-valde-norada-uz-kopigas-misijas-stiprinasanu.a651898/?utm_source=lsm&utm_medium=article-body&utm_campaign=admin.

- 2026. gada 18. jūnija LSM valdes priekšsēdētājas Baibas Zūzenas sagatavoto publikāciju “Baiba Zūzena: Kā top Latvijas Sabiedriskā medija zīmols”, kurai pievienots video materiāls “Kā top Latvijas Sabiedriskā medija zīmols” (turpmāk – Publikācija 3);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.lsm.lv/raksts/skatpunkts/18.06.2026-baiba-zuzena-ka-top-latvijas-sabiedriski-medija-zimols.a652131/>.

- 2026. gada 19. jūnija Latvijas Radio korespondenta Viktora Demidova sagatavoto publikāciju “Saeimas komisija kritizē LSM zīmola maiņas procesu; aicina to vēl pārrunāt uzņēmumā” (turpmāk – Publikācija 4);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/19.06.2026-saeimas-komisija-kritize-lsm-zimola-mainas-procesu-aicina-to-vel-parrunat-uznemuma.a652234/?utm_source=lsm&utm_medium=article-body&utm_campaign=admin.

- 2026. gada 1. jūlija Latvijas Radio korespondenta Mihaila Ņikulkina, LTV Ziņu dienesta žurnālistes Zandas Ozolas-Balodes un LSM.lv Ziņu redakcijas sagatavoto publikāciju “LSM valde un darbinieki apņemas meklēt kompromisu zīmolu jautājumā – pagaidām nākotne neskaidra” (turpmāk – Publikācija 5);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/01.07.2026-lsm-valde-un-darbinieki-apnemas-meklet-kompromisu-zimolu-jautajuma-pagaidam-nakotne-neskaidra.a653480/?utm_source=lsm&utm_medium=article-bottom&utm_campaign=article.

- 2026. gada 6. jūlija LSM.lv Ziņu redakcijas sagatavoto publikāciju “LSM valde un darbinieki vienojas par kompromisu zīmola jautājumā” (turpmāk – Publikācija 6);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/06.07.2026-lsm-valde-un-darbinieki-vienojas-par-kompromisu-zimola-jautajuma.a653990/?utm_source=lsm&utm_medium=article-bottom&utm_campaign=article.

- 5) iepazīnās ar video materiālu, kurā skatāma LSM valdes priekšsēdētājas Baibas Zūzenas tikšanās ar LSM darbiniekiem, kas notika 2026. gada 1. jūlijā (turpmāk – Tikšanās ieraksts);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/01.07.2026-lsm-valde-un-darbinieki-apnemas-meklet-kompromisu-zimolu-jautajuma-pagaidam-nakotne-neskaidra.a653480/?utm_source=lsm&utm_medium=article-bottom&utm_campaign=article.

- 6) iepazīnās ar Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas 2026. gada 19. jūnija sēdes protokolu Nr. 141.1.9/4-37-14/26 (turpmāk – Saeimas komisijas protokols).

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/6370B35A22218CFDC2258E1A002D8F5E?OpenDocument&prcvCat=14|Cilv%C4%93kties%C4%ABbu%20un%20sabiedrisko%20lietu%20komisija>.

- 7) iepazīnās ar 14. Saeimas frakcijas “Zaļo un Zemnieku savienība” 2026. gada 29. jūnija Saeimas Prezidijam iesniegto likumprojektu “Grozījumi Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumā” (turpmāk – SEPLPL grozījumi).

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/0/6D1A3FB9DEBBB87EC2258E25003353F3?OpenDocument>.

- 8) iepazīnās ar Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas 2026. gada 14. jūlija sēdes norises videoierakstu (turpmāk – Saeimas komisijas sēde).

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/4B3E1ED95C7BBE00C2258E2E0029FA24?OpenDocument&scv=dt>.

Izvērtējot iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons
konstatē:

[1] Par Iesniegumā minēto.

Ņemot vērā to, ka ombuda atzinumi ir publiski, jo anonimizētā veidā (neatklājot Iesniedzēja identitāti) ir pieejami visai sabiedrībai, lai tādējādi veicinātu sabiedrības medijpratību, kā izpratni par to – ko, kā un kāpēc sabiedriskais medijs dara – ombuds šajā atzinuma daļā ir iekļāvis Iesniegumā pausto apsvērumu izklāstu, lai plašākai auditorijai sniegtu priekšstatu par Iesnieguma priekšmetu, Iesniegumā ietvertajiem apgalvojumiem un to pamatojumam sniegtajiem argumentiem.

Iesniedzējs norāda, ka *Sabiedriskā medija neatkarība no politiskās varas ir viens no būtiskākajiem principiem, uz kura balstās sabiedrības uzticēšanās medijam. Tieši tādēļ [..] radās jautājums, vai šāda vēršanās pie Saeimas deputātiem un Kultūras ministrijas ir savienojama ar institucionālās un redakcionālās neatkarības principu, kas nostiprināts Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumā. Īpaši nozīmīgs šis jautājums šķiet priekšvēlēšanu laikā. Šajā*

periodā sabiedriskā medija neatkarībai ir vēl lielāka nozīme, un jebkura iniciatīva, kas rosina politiku iesaisti sabiedriskā medija iekšējos procesos, var radīt sabiedrībā šaubas par medija neatkarību, pat ja šāds mērķis nav bijis iecerēts. [visi izcēlumi citētajā iesnieguma tekstā mani – E.A.]

Iesniedzējs problematizē LSM darbinieku publisko vēršanos pie politiskās varas institūcijām, proti, šādas rīcības atbilstību Rīcības un ētikas kodeksa 4.1. punktā noteiktajam: “[..] gadījumos, kad uzskati par ētiskas dabas jautājumiem ir atšķirīgi, tos risina, argumentējot savu viedokli un rodot vairumam pieņemamu rezultātu, kas ir saistošs visiem”. Iesniedzējs jautā: *vai publiska vēršanās pie Saeimas deputātiem un Kultūras ministrijas ir uzskatāma par šim principam atbilstošu rīcību?*

Atsaucoties uz Rīcības un ētikas kodeksa 4.3. punktā noteikto – “LSM darbinieki atbalsta viens otru un kolēģus no citiem plašsaziņas līdzekļiem un solidarizējas gadījumos, ja varas vai politisko, ekonomisko spēku pārstāvji cenšas ietekmēt plašsaziņas līdzekļus” – Iesniedzējs uzdod jautājumu: *vai situācija, kurā paši darbinieki aicina politiskās institūcijas iesaistīties LSM pārvaldības jautājumos, nav pretrunā šajā principā ietvertajai idejai par sabiedriskā medija aizsardzību no politiskas ietekmes.*

Atsaucoties uz Rīcības un ētikas kodeksa 6.1. punktā noteikto – “ [..] izmantojot savas pilsoniskās tiesības uz vārda un rīcības brīvību, LSM darbiniekiem ir jāizvairās no darbībām, kas mazina LSM uzticamību” – Iesniedzējs lūdz ombudam sniegt vērtējumu, vai *konkrētajā situācijā šāds [uzticamības mazināšanas] risks nepastāv.*

Iesniedzējs Iesniegumā papildina, ka *līdzīgi jautājumi, [Iesniedzēja ieskatā], ir vērtējami arī Sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju kontekstā, kurās kā viena no pamatvērtībām ir noteikta neatkarība no politiskās ietekmes un pienākums saglabāt sabiedrības uzticēšanos medijam.*

Rezumējot Iesniegumā minēto, Iesniedzējs lūdz ombudam izvērtēt sekojošo:

- *Vai LSM darbinieku atklātā vēstule ir savienojama ar Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumā nostiprināto sabiedriskā medija **institucionālās un redakcionālās neatkarības principu?***
- *Vai publiska vēršanās pie Saeimas deputātiem un Kultūras ministrijas ar aicinājumu **iesaistīties LSM pārvaldības jautājumos** atbilst LSM Rīcības un ētikas kodeksa 4.1., 4.3. un 6.1. punktam?*
- *Vai šāda rīcība atbilst Sabiedrisko mediju redakcionālajās vadlīnijās nostiprinātajiem*

neatkarības un politiskās neitralitātes principiem?

- *Vai šāda publiska vēršanās pie politiskās varas institūcijām, īpaši priekšvēlēšanu laikā, nerada risku mazināt **sabiedrības uzticēšanos** sabiedriskā medija neatkarībai?*

Iesniedzējs Iesnieguma noslēgumā uzsver, ka: [...] *mērķis nav vērtēt darbinieku tiesības paust savu viedokli. [Iesniedzēju] interesē tieši tas, **vai izvēlētais rīcības veids ir savienojams ar sabiedriskā medija neatkarības principiem un tiem profesionālajiem standartiem, kurus LSM pats ir noteicis savā darbībā.***

[2] Par Vēstulē valdei un Pavadvēstulē minēto.

Pēc publiski pieejamās informācijas, 2026. gada 10. jūnijā LSM valdei tika nosūtīta LSM darbinieku vēstule par zīmolu “Latvijas Televīzija” un “Latvijas Radio” saglabāšanu” (Vēstule valdei), kurā pausto, kā tas norādīts šajā vēstulē, atbalsta un parakstījušies par zīmolu “Latvijas Televīzija” un “Latvijas Radio” saglabāšanu” 222 LSM darbinieki, kuri ar šo vēstuli vēršas pie LSM valdes ar lūgumu publiskajā telpā un vidē – gan uz ēkām un mikrofoniem, gan citviet – saglabāt sabiedriskā medija vēsturiskos zīmolus, kā arī lūdz skaidrot turpmākos lēmumus, kas saistīti ar “Latvijas Radio” un “Latvijas Televīzijas” zīmoliem:

1. *Kāda loma tiem ir paredzēta tuvākā un tālākā nākotnē?*
2. *Vai ēterā paliks zīmoli “Latvijas Radio ziņas” un “Panorāma”, vai arī viss tiks unificēts zem nosaukuma “LSM ziņas”?*
3. *Kas plānots attiecībā uz ēku vizuālo noformējumu? Šobrīd uzraksts “Latvijas Televīzija” no ēkas Zaķusalas krastmalā 33 jau ir noņemts. Darbiniekiem nav skaidrības, vai pēc fasādes darbiem šeit tiks atjaunots vēsturiskais nosaukums, vai tā vietā parādīsies abreviatūra LSM, kas plašākai sabiedrībai vizuāli nav tik pazīstama. Tāpat nav skaidrības, vai pēc remonta sastatņu noņemšanas uzraksts “Latvijas Radio” tiks saglabāts uz Radio mājas Doma laukumā.*

2026. gada 17. jūnijā Vēstule valdei un Pavadvēstule tika publiskota Nacionālās ziņu aģentūras “LETA” preses reližu sadaļā.

Padvēstulē tās adresāti tiek informēti, ka tiem tiek nosūtīta LSM darbinieku vēstule LSM valdei [Vēstule valdei], kā arī tiek informēts par to, ka darbinieki vēlas vērst uzmanību tam, **kas notiek sabiedriskajā medijā** saistībā ar jaunā zīmola ieviešanu un jautājumu par pašreizējo zīmolu “Latvijas Televīzija” un “Latvijas Radio” saglabāšanu.

Ņemot vērā to, ka Pavadvēstules teksts var nebūt pieejams daļai auditorijas saistībā ar abonenta

pakalpojuma neesamību Nacionālās ziņu aģentūras “LETA” tīmekļa vietnē, kur tā publicēta, ombuds šajā atzinumā ir iekļāvis tās tekstu, izceļot atzinuma veidošanas nolūkiem nozīmīgāko informāciju, un veicot dažus pareizrakstības labojumus:

*Valde ir prezentējusi un lēnām sāk ieviest jaunizveidotu zīmolu “LSM”, – uzsverot, ka tas ir sabiedriskā medija “mātes zīmols”. Taču izrādās, ka tieši šis zīmols pakāpeniski aizvieto tik ļoti zināmo Latvijas Radio zīmolu, kurš pērn atzīmēja 100 gadu jubileju, kā arī skatītājiem cauri laikiem zināmo Latvijas Televīzijas zīmolu, kurš atzīmējis 70 gadu jubileju. Darbinieki uzskata, ka **Latvijas Televīzija un Latvijas Radio nav vienkārša uzņēmuma identitāte, kuru var “apvienot”, “palikt zem LSM”, vai pakāpeniski likvidēt.***

Uz pievienoto vēstuli darbinieki ir saņēmuši valdes atbildi. Ir zināms, ka uz LTV ēkas Zaķusalā netiek plānots atgriezt izkārtņi ar uzrakstu “Latvijas Televīzija”, kas tika noņemta, iepriekš neinformējot par to darbiniekus. Sapulcē ar LTV Ziņu dienestu LSM valde apstiprināja, ka, līdzīgi kā “Latvijas Televīzijas” izkārtne, arī lielais uzraksts “Latvijas Radio” no ēkas Doma laukumā pazudīs. Izmaiņas un vienotā identitāte (tas ir – “LSM”) būšot un tikšot ieviestas arī “fiziskā vidē”. Kanālu nosaukumi piedzīvos pārmaiņas gada beigās, pēc Saeimas vēlēšanām. Kanālu identitātes darbiniekiem paredzēts prezentēt jūlijā, taču jau šobrīd redzam pārmaiņas sociālo mediju kontos, piemēram, ltv.lv Facebook kontā logo tagad ir trīs burti – “LSM”. Un izsludinātās uzņēmuma vakancēs parādās termini – “LSM televīzija” un “LSM radio”.

*Pirms sabiedrisko mediju apvienošanas liela daļa darbinieku kā būtisku nosacījumu izteica **“saglabāt uzņēmuma identitātes”**, ko arī solīja atbildīgā Saeimas komisija un SEPLP, uzsverot, ka apvienošanas mērķis ir samazināt administratīvos resursus. Atgādināsim, ka no SEPLP puses vairākkārt tika solīts **neapvienot arī ziņu dienestus**, lai saglabātu redakcionālo daudzveidību. Taču arī par ziņu dienestu apvienošanu valde lēmumu ir pieņēmusi, un paredzēts, ka drīzumā tiks sākts apvienošanas process. Kamēr pašreizējā LSM valde norāda, ka nenes atbildību par SEPLP (citā sastāvā esošā) solīto, jāuzsver institucionālā nepārtrauktība – tagadējā SEPLP priekšsēdētāja Sanita Upleja-Jegermane padomē strādā jau kopš 2021. gada un ir klātienē piedalījies sarunās ar LTV un LR darbiniekiem, kad šie solījumi tika izteikti. Arī 2024. gada 11. novembrī SEPLP pieņēma lēmumu par uzņēmuma “Latvijas Sabiedriskais medijs” dibināšanu un apstiprināja statūtus, kuros noteikts, ka **LSM valdei nepieciešama iepriekšēja dalībnieku sapulces (SEPLP) piekrišana jebkādām zīmolu izmaiņām**, nodrošinot, ka tiek respektētas apvienošanas koncepcijas darba procesā panāktās vienošanās par vēsturisko zīmolu saglabāšanu.*

<https://www.seplp.lv/lv/jaunums/pienemts-uznemuma-latvijas-sabiedriskais-medijs-dibinasanas->

lemums-0

Darbinieki uzskata, ka šis ir jāatspoguļo plašākā mērogā, tādēļ aicinām uz plašāku diskusiju jau ārpus uzņēmuma par sabiedrībā tik labi zināmajiem, skatītāju un klausītāju iemīļotajiem zīmoliem, kuri ir bijuši klātesoši daudz un dažādos Latvijai nozīmīgos brīžos. Uzskatām, ka šie nosaukumi – LTV un LR – nepieder uzņēmumam, bet gan sabiedrībai. Tāpēc šo vēstuli nosūtam arī Valsts prezidentam un Saeimas deputātiem.

Papildus šai vēstulei pievienota LTV un LR darbinieku parakstīta vēstule valdei. Trīs darba dienu laikā vairāk nekā 200 mūsu labākie mediju vides speciālisti, nozares profesionāļi – datorgrafiķi, stilisti, režisori, producenti, montāžas speciālisti, žurnālisti, redaktori un citi – parakstījās zem vēstules un aptaujā “Par LTV un LR zīmolu saglabāšanu” nobalsoja ar “jā”. [..]

Nemot vērā to, ka gan Vēstule valdei, gan Pavadvēstule ir publiski pieejama, turpmākajā atzinuma tekstā abas vēstules kopā tiks sauktas kā Atklātās vēstules.

[3] Par ombuda kompetenci.

Nemot vērā Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma (turpmāk – SEPLPL) 18. panta pirmajā daļā ombudam noteikto kompetenci pārraudzīt sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu sniegto pakalpojumu atbilstību SEPLPL 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, kas izvērsti LSM pašregulējošajos dokumentos – Redakcionālajās vadlīnijās¹ un Rīcības un ētikas kodeksā² – ombuda funkcijās ir pārraudzīt un sniegt savus atzinumus par to, vai LSM saturā un tā veidošanas laikā veiktās žurnālistiskās darbības un pieņemtie redakcionālie lēmumi atbilst profesionālās darbības principiem un ētikas prasībām.

Līdz ar to pamatots ir jautājums par ombuda kompetenci sniegt atzinumu par LSM darbinieku rīcību nosūtot Atklātās vēstules, kas ombuda ieskatā ir uzskatāma par LSM darbinieku publisko komunikāciju.

Ombuda redzējumā SEPLPL paredz tiesības ombudam sniegt vērtējumu par LSM darbinieku publiskās komunikācijas atbilstību Rīcības un ētikas kodeksā un Redakcionālajās vadlīnijās noteiktajam, jo [visi izcēlumi citētajā likuma tekstā mani – E.A.]:

- 1) SEPLPL 18. panta pirmajā daļā definētās ombuda kompetences tvērums – *ombuds*

¹ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://ltv.lsm.lv/satura-veidosana/sabiedrisko-mediju-redakcionalas-vadlinijas>.

² Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti <https://ltv.lsm.lv/satura-veidosana/latvijas-sabiedriskas-medija-ricibas-un-etikas-kodekss>.

pārtrauga sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu sniegto pakalpojumu atbilstību šā likuma 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ētikas kodeksiem un redakcionālajām vadlīnijām – norāda uz to, ka ombuda atzinumu normatīvo ietvaru veido ne tikai SEPLPL, bet arī LSM pašregulējošajos dokumentos – Rīcības un ētikas kodeksā un Redakcionālajās vadlīnijās – noteiktais;

- 2) Rīcības un ētikas kodeksā ir nostiprinātas prasības attiecībā uz LSM darbinieku **publisko komunikāciju**: *LSM darbinieki publiskajā komunikācijā ir godīgi un atbildīgi. Izmantojot savas pilsoniskās tiesības uz vārda un rīcības brīvību, LSM darbiniekiem ir jāizvairās no darbībām, kas mazina LSM uzticamību*;
- 3) līdzīga prasība, bet jau kā žurnālistu profesionālās ētikas standarts ir izteikta arī Redakcionālo vadlīniju 2.4. punktā: *Žurnālistiem jāizvairās no rīcības un komentāriem, kas grauj uzticēšanos LSM* [..].

Ievērojot to, ka Rīcības un ētikas kodeksa un Redakcionālās vadlīniju prasības attiecas arī uz LSM darbinieku publisko komunikāciju, tad tā, ombuda ieskatā, kļūst par LSM pašregulācijas priekšmetu, jo abi norādītie dokumenti ir attiecināmi gan uz LSM darbinieku atsevišķi, gan kopā publiski paustiem viedokļiem un paziņojumiem. Tas nozīmē, ka LSM darbinieku publiskā komunikācija neatrodas ārpus ētiskā regulējuma, un secīgi ombuds kā LSM pašregulējošās prasības pārtraugoša institūcija ir tiesīgs sniegt vērtējumu (atzinumu) par tās atbilstību profesionālās ētikas prasībām, kamēr šāds vērtējums nepārsniedz LSM pašregulācijas normatīvo ietvaru.

Svarīgi ir piebilst, ka nedz normatīvie akti, nedz Redakcionālās vadlīnijas un Rīcības un ētikas kodekss nedod ombudam tiesības sniegt Iesniegumā minēto apstākļu juridisko izvērtējumu, tai skaitā, ombuda atzinumā sniegtajam vērtējumam nav disciplināru pilnvaru, jo ombuds nekonstatē disciplinārpārkāpumus un nepiemēro sodus. Ombuda atzinums ir vienīgi profesionālajā ētikā balstīts LSM darbinieku publiskās komunikācijas izvērtējums, nevis juridisks lēmums par LSM darbinieku atbildību.

Ievērojot minētos apsvērumus, Iesnieguma kontekstā ombuda iespējās ir sniegt atzinumu par Atklāto vēstuli satura un to nosūtīšanas fakta Valsts prezidentam un Saeimas deputātiem atbilstību Rīcības un ētikas kodeksā un Redakcionālajās vadlīnijās noteiktajām šādām pašregulējošajām prasībām [visi izcēlumi pašregulējošo dokumentu tekstos mani – E.A.]:

- 1) Redakcionālo vadlīniju 1.3. punktā “LSM redakcionālās vērtības” noteiktajai vērtībai

Neatkarība:

LSM ir redakcionāli neatkarīgs un nepakļaujas valsts varas, pašvaldību institūciju, politisko partiju, reliģisko organizāciju, ekonomisko aprindu, kādu grupu un atsevišķu personu interesēm, ietekmei un citādiem **mēģinājumiem iejaukties to darbā.**

- 2) Rīcības un ētikas kodeksa ceturtajā daļā “Savstarpējās attiecības” noteiktajam:

*Gadījumos, kad uzskati par ētiskas dabas jautājumiem ir atšķirīgi, tos risina, argumentējot savu viedokli un **rodot vairumam pieņemamu rezultātu, kas ir saistošs visiem.***

*Sabiedriskā medija darbinieki **savstarpēji sadarbojas** un veido **koleģiālas attiecības.** Nav pieļaujama rīcība nolūkā kaitēt kolēģu reputācijai. [...]. **Iekšējie strīdi vispirms risināmi LSM ietvaros.***

LSM darbinieki atbalsta viens otru un kolēģus no citiem plašsaziņas līdzekļiem un solidarizējas gadījumos, ja varas vai politisko, ekonomisko spēku pārstāvji cenšas ietekmēt plašsaziņas līdzekļus.

- 3) Rīcības un ētikas kodeksa sestajā daļā “Ārējā komunikācija” noteiktajam:

*LSM darbinieki publiskajā komunikācijā ir godīgi un atbildīgi. Izmantojot savas pilsoniskās tiesības uz vārda un rīcības brīvību, **LSM darbiniekiem ir jāizvairās no darbībām, kas mazina LSM uzticamību.***

Nemot vērā, pirmkārt, ka, izņemot atsevišķu LSM darbinieku individuālajos sociālo tīklu profilos publicēto informāciju, ombuda rīcībā nav cita apstiprinājuma Iesniegumā norādītajam, ka Atklātās vēstules ir nosūtītas arī Kultūras ministrijai kā mediju politikas veidošanā iesaistītajai valsts pārvaldes iestādei, un, otrkārt, ka vienīgā publiski zināmā Valsts prezidenta reakcija uz Atklātajām vēstulēm ir viņa ieraksts sociālā tīkla "Facebook" individuālajā profilā, ombuds turpmākajā vērtējumā aplūkos vienīgi Atklāto vēstūļu nosūtīšanas Saeimai jautājumu.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

secina:

[3] Par LSM darbinieku tiesībām paust savu viedokli un ar tām saistītajiem pienākumiem.

Latvijas demokrātiskā valsts iekārta paredz un nodrošina iespēju sabiedrības locekļiem izteikt dažādus savus viedokļus. Latvijas Republikas Satversmes 100. pantā un Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 10. pantā (Izteiksmes brīvība) ikvienam ir noteiktas tiesības uz vārda brīvību. Turklāt tas attiecas gan uz vārda brīvību privātajā aspektā, kā tiesībām uz savu viedokli, gan publiskajā aspektā, kā tiesībām paust savu viedokli jebkādā veidā.

Vienlaicīgi tiesības uz vārda brīvību nav absolūtas, uz tām ir attiecināmi likumiski pamatoti ierobežojumi, t.sk. ierobežojumi no darba devēja puses, jo darbinieku paustais viedoklis, var tikt saistīts ar viņu sociālo lomu darba devēja organizācijā. Šādi vārda brīvības ierobežojumi var tikt noteikti darba līgumā, darba kārtības noteikumos, kā arī organizāciju rīcības un ētikas kodeksos, ja vien tie nav pretrunā ar ārējos normatīvajos aktos noteiktajām tiesībām.

LSM darbinieku vārda un izteiksmes brīvību ierobežo LSM pašregulējošās prasības, kas izteiktas atzinuma konstatējošajā daļā nosauktajos Rīcības un ētikas kodeksa ceturtās un sestās daļas apakšpunktos, un kuras pamato Redakcionālo vadlīniju 1.3. punktā noteiktā redakcionālā vērtībā *Neatkarība*.

Ņemot vērā nosauktās pašregulējošās prasības, ombudam ir jāsecina, ka LSM darbiniekiem publiskajā komunikācijā ir jāievēro vispārējās ētikas normas, kas noteiktas Rīcības un ētikas kodeksā kā visiem LSM darbiniekiem saistošas prasības. Svarīgākais pamatojums šādai prasībai, kas, nenoliedzami, ierobežo LSM darbinieku vārda un izteiksmes brīvību, izriet no sabiedrības uzticēšanās apsvērumiem LSM kā sociālam institūtam un LSM darbiniekiem kā sabiedrībā nozīmīgas sociālās lomas izpildītājam. Ja LSM darbinieki savā publiskajā komunikācijā nesekos organizācijas ētikas principiem, tas var radīt situatīvu neuzticēšanos LSM darbiniekiem un sistēmisku neuzticēšanos LSM kā sabiedriski nozīmīgam sociālam institūtam demokrātiskā sabiedrībā.

Līdz ar to jāsecina, ka, lai gan LSM darbiniekiem ir visas tiesības publiski paust kritisku attieksmi arī par uzņēmuma vadības (valdes) lēmumiem un rīcību, tomēr šīs tiesības nav absolūtas – tās ir jāvērtē kopsakarā ar citām darbinieku saistībām, jo īpaši lojalitātes pienākumu savai organizācijai, profesionālās ētikas prasībām un LSM neatkarības garantijām, kas sniegtas SEPLPL 3. panta pirmajā daļā – *Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi no politiskas, ekonomiskas, atsevišķu interešu grupu un citādas iejaukšanās to darbībā* – un otrajā daļā – *Valsts nodrošina sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu neatkarību*.

Vērtējot LSM darbinieku rīcību, ir jāņem vērā LSM misija strādāt **sabiedrības interesēs**. Tieši sabiedrības interešu ievērošana ir būtiskākais apsvērums, kas jāievēro pieņemot lēmumus, un argumentēta atsauce uz sabiedrības interesēm piešķir šiem lēmumiem to nepieciešamības pamatojumu, protams, ņemot vērā to, ka katra konkrētā lēmumu atbilstība sabiedrības interesēm ir vērtējama individuāli, ņemot vērā konkrēto situāciju un kontekstu. Tomēr principiālā līmenī var teikt, ka katram lēmumam ir jābūt ar tā nepieciešamības pamatojumu jeb balstītam pierādāmās sabiedrības interesēs.

Sabiedriskā medija pārvaldība, redakcionālā neatkarība, resursu izmantošana vai zīmola attīstība neapšaubāmi ir sabiedrības interešu jautājumi. Šajā ziņā ir jāpiekrīt Pavadvēstulē rakstītajam, ka *nosaukumi – LTV un LR – nepieder uzņēmumam, bet gan sabiedrībai*. Ņemot vērā, ka LSM darbojas sabiedrības interesēs un tas tiek finansēts no valsts budžeta līdzekļiem, sabiedrībai ir legītīma interese zināt par būtiskām domstarpībām medija pārvaldībā un zīmolu attīstības stratēģijas atšķirīgiem vērtējumiem, kā arī kontraversāls darbinieku viedoklis var būt nozīmīgs sabiedriskās diskusijas elements.

Vienlaikus, nododot šīs domstarpības publiskā apspriešanā un iesaistot to risināšanā plašāku sabiedrību, darbinieku pienākums ir 1) nepieļaut iespējamu sabiedriskā medija reputācijas apdraudējumu, kā arī 2) pilnvērtīgi izmantot organizācijas iekšējos domstarpību risināšanas mehānismus, bet publisku vērsanos pie sabiedrības lietot vienīgi gadījumos, ja šie mehānismi nav efektīvi vai organizācijas vadība ignorē kādu problēmu, kuras risinājums ir īpaši nozīmīgs sabiedrībai, kā arī gadījumos, kad pastāv apdraudējums sabiedriskā medija redakcionālajai neatkarībai.

Ņemot vērā sabiedriskā medija īpašo misiju sargāt vārda brīvību un veicināt atklātu un atvērtu domapmaiņu sabiedrībai nozīmīgos jautājumos, būtu pretrunīgi liegt medija darbiniekiem publiski paust savus viedokļus, kas skar paša medija darbību. Vienlaikus sabiedrībai ir tiesības sagaidīt, ka LSM darbinieku paustais kritiskais viedoklis ir argumentēts un faktos balstīts un negrauj uzticēšanos pašam medijam.

Atsaucoties uz minēto, ombuds secina, ka Atklāto vēstulī satur skarus visai sabiedrībai būtisku jautājumu par sabiedriskā medija zīmolu attīstību, kas lielā mērā ir saistīts ar medija attīstības stratēģiju kopumā – LSM ilgtermiņa mērķiem un izvēlētajiem līdzekļiem to sasniegšanai. Atklātajās vēstulēs aktualizētie jautājumi ir pamatoti, bet jāsecina, ka tie atklāj arī to, ka LSM darbinieki vai nu nepārzina uzņēmuma stratēģiju, vai arī tai nepiekrīt, kas savukārt norāda uz nepilnībām organizācijas iekšējā komunikācijā un attiecībās starp uzņēmuma vadību un darbiniekiem.

Ombuds arī secina, ka Atklātajās vēstulēs aktualizētās problēmas sniedzas tālāk par organizācijas zīmola attīstības jautājumiem, un skar plašākus, joprojām aktuālus izaicinājumus, kas saistīti ar VSIA “Latvijas Radio” un VSIA “Latvijas Televīzija” apvienošanu vienā sabiedriskajā medijā, gan saistībā ar šī apvienošanas procesa pagātnes izvērtējumu (kā tas ir noticis), gan attiecībā uz nākotnē plānotajām izmaiņām apvienotā medija darbībā (kā tas notiks). Ombudam rodas priekšstats, ka, lai gan apvienošanas formālais process jau ir noslēdzies, daļa darbinieku apvienota

medija fakti joprojām nav akceptējusi, un reālais vienota sabiedriskā medija veidošanās process ir tikai sākuma stadijā, atšķiroties dažādajiem redzējumiem, interesēm un vēlmēm par optimālo apvienotā medija organizācijas modeli un struktūru.

[4] Par LSM darbinieku tiesībām publiski vērsties pie valsts pārvaldes iestādēm, un no tā izrietošajām konsekvencēm.

Publisku vēstuļu rakstīšana un vēršanās pēc atbalsta valsts politiskajā vadībā nav nekas ārkārtējs, to varētu uzskatīt pat par iesakņojošos sabiedriskā medija tradīciju, kurai liecības var rast vien pavirši ieskatoties tīmeklī atrodamajā informācijā³. Tomēr Atklāto vēstuļu gadījumā runa nav par sabiedriskā medija darbinieku vai to vadības vēršanās pie politiķiem, lai risinātu jautājumus, kas ir tiešā politiķu kompetencē, bet gan par darbinieku vēršanās pie politiķiem jautājumā, kas, šķietami, ir paša medija kompetencē, un tādējādi var tikt vērtēti, kā aicinājumi iejaukties medija darbībā, par ko arī liecina saņemtais Iesniegums.

Jāņem vērā, ka sabiedriskā medija darbinieki nevar aicināt Saeimu iejaukties sabiedriskā medija darbībā, un dot konkrētus norādījumus vai rīkojumus uzņēmuma vadībai, jo Saeimai nav tiesību ietekmēt sabiedriskā medija redakcionālos, kā arī medija vadības lēmumus. Aicinājumi valsts politiskajai vadībai iesaistīties sabiedriskā medija darbībā apdraudētu medija neatkarību un būtu pretrunā ar SEPLPL 3. panta pirmajā daļā nostiprinātajām sabiedriskā medija neatkarības garantijām.

Vienlaicīgi no Latvijas Republikas Satversmes 104. panta, kas ikvienam paredz tiesības iesniegt iesniegumus valsts un pašvaldību iestādēs un saņemt atbildi pēc būtības, izriet arī sabiedriskā medija darbinieku tiesības vērsties pie Saeimas, un šīs tiesības darbinieki nezaudē tādēļ vien, ka tie strādā sabiedriskajā medijā. Tomēr arī šajā gadījumā būtisks ir jau iepriekš minētais sabiedrības interešu aspekts, kas sniedz vienīgo šādas rīcības nepieciešamības pamatojumu.

---

³ Kā dažus piemērus var minēt:

1) 2023. gada 27. marta Latvijas Radio darbinieku atklāto vēstuli Valsts prezidentam, Saeimas priekšsēdētājam, Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijai, Ministru prezidentam, Kultūras ministrijai, SEPLP un vēl citām institūcijām ar aicinājumu apturēt *nepamatotā steigā virzītos likuma [SEPLPL] grozījumus līdz brīdim, kad sabiedrisko mediju darbiniekiem un visai sabiedrībai ir skaidri un saprotami ieguvumi (un arī riski) no divu sabiedrisko mediju apvienošanas*;

2) 2021. gada 25. oktobrī Latvijas Televīzijas, SIA “All Media Latvia”, AS “Delfi” un Latvijas Raidorganizāciju asociācijas atklātā vēstule Ministru kabinetam un Saeimai ar aicinājumu attiecībā uz medijiem atgriezties pie iepriekš spēkā esošiem COVID-19 ierobežojumiem, kas pieļāva dalību raidījumos bez sejas maskas;

3) 2015. gada 6. janvāra Latvijas Radio darbinieku atklāto vēstuli NEPLP, Valsts prezidentam, Saeimas priekšsēdētājam, Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijai, Ministru prezidentei, Kultūras ministrei un virknei nevalstisko organizāciju ar aicinājumu rīkot atkārtotu konkursu uz VSIA “Latvijas Radio” valdes priekšsēdētāja amatu;

Ombuda vērtējumā darbinieku vērtēšanās pie valsts politiskās vadības ar kritisku LSM valdes pieņemto lēmumu vērtējumu ir attaisnojama visos tajos gadījumos, ja tiek konstatēts, ka:

- 1) LSM vadības (valdes) rīcība apdraud sabiedriskā medija misiju strādāt sabiedrības interesēs;
- 2) LSM vadība (valde) nelegitīmi cenšas ietekmēt medija redakcionālo neatkarību un tiek skartas sabiedrības tiesības saņemt neatkarīgu informāciju;
- 3) pastāv tādas organizācijas pārvaldības problēmas, kas apdraud medija funkcionēšanu, piemēram, darbinieki ir izteikuši neuzticību LSM vadībai (valdei), pieprasa tās demisiju.

Šādos gadījumos sabiedriskā medija darbinieki ir tiesīgi 1) informēt valsts politisko vadību par pastāvošajām problēmām sabiedriskajā medijā, 2) aicināt ne tikai pievērst tām uzmanību, bet iniciēt plašāku diskusiju par risinājumu iespējām, un 3) **rosināt izvērtēt sabiedriskā medija normatīvā regulējuma pilnveidošanas nepieciešamību.**

Tieši pēdējais, izceltais apsvērums prasa padziļinātu izvērtējumu, aplūkojot abus tā sarežģītību veidojošos aspektus:

No vienas puses, aicinājums likumdevējam veikt grozījumus SEPLPL, lai tādējādi LSM vadība nevarētu veikt izmaiņas medija zīmolu stratēģijā ir atzīstama par leģitīmu demokrātiskās līdzdalības izpausmi. Ar šādu iniciatīvu medija darbinieki izmanto savas tiesības piedalīties likumdošanas procesā un paust viedokli par to, kādam, viņuprāt, jābūt sabiedriskā medija tiesiskajam regulējumam, pamatojot to gan ar apsvērumiem par sabiedriskā medija zīmola sabiedrisko vērtību, gan ar apsvērumiem par nepieciešamo institucionālo kārtību uzņēmumā visai sabiedrībai nozīmīgu lēmumu pieņemšanā.

No otras puses, likumdevēja tiesības lemt, piemēram, par sabiedriskā medija pārvaldības modeli, kompetenču sadalījumu un procedūrām, pat ievērojot Satversmē un starptautiskajās tiesības nostiprināto sabiedrisko mediju neatkarības principu, var vājināt sabiedriskā medija institucionālo neatkarību un veidot precedentu un tendenci, katru diskutablu sabiedriskā medija stratēģisku vai pat operatīvu izvēli (lēmumu) risināt ar normatīvā regulējuma (likuma) izmaiņu palīdzību.

Sabiedriskā medija darbības institucionālās un redakcionālās neatkarības normatīvo ietvaru veido speciālajā likumā (SEPLPL) noteiktais sabiedriskā medija vispārējais stratēģiskais mērķis un tā darbības pamatprincipi kā medija tiesību un pienākumu formulējumi, kas detalizētā veidā ir izvērsti medija pašregulējošajos dokumentos. Ombuda vērtējumā tieši **pašregulācijas** pieeja un tās pamatā esošā profesionālās **autonomijas** ideja un profesionālās **atbildības** kultūra izsaka

medija neatkarību kā tiesības patstāvīgi lemt par savu rīcību vispārējā normatīvā regulējuma robežās, vienlaicīgi nodrošinot medija atbildību sabiedrības priekšā: pašregulācijas produktīvais aspekts ir saistīts ne tikai ar medija **tiesībām** pašam pieņemt savus lēmumus, bet arī ar **pienākumu** uzņemties atbildību par saviem lēmumiem, tai skaitā arī skaidrot sabiedrībai savu lēmumu iemeslus un mērķus.

Līdz ar to katrs situatīvs normatīvā regulējuma (SEPLPL) papildinājums rada riskus nepamatoti sašaurināt medija pašregulācijas iespējas. Jāņem vērā, ka, mazinot medija tiesības uz patstāvīgiem lēmumiem, vienlaicīgi mazinās medija atbildība par tiem. Tāpēc nereti vēlmē iegūt detalizētāku regulējumu “no ārpusē”, slēpjas cilvēciski saprotama, taču demokrātiski – riskanta nevēlēšanās pašiem pieņemt savus lēmumus, un uzņemties atbildību par savu lēmumu sekām, tā vietā deleģējot lēmuma pieņemšanu un atbildību, piemēram, uzraudzības iestādēm vai valsts politikas veidotājiem.

Apzinoties aprakstītās situācijas ambivalenci, ir jāvērtē katras konkrētas medija darbinieku vēršanās pie politiķiem samērīgums:

- 1) vai jautājums, ar kuru darbinieki vēršas pie likumdevēja, patiešām ir ar tādu sabiedrības interesēs balstītu nozīmi, kas pamatotu nepieciešamību papildināt pastāvošo normatīvo regulējumu;
- 2) kā arī jāvērtē ir tas, vai pirms šādas rīcības ir pilnvērtīgi izmantoti organizācijas iekšējie dialoga un domstarpību risināšanas mehānismi, balstoties pastāvošajā institucionālajā kārtībā.

Ja pirmā samērīguma aspekta galējais izvērtējums ir likumdevēja kompetencē, tad otrais samērīguma aspekts attiecas uz jautājumu par organizācijas labas pārvaldības un institucionālās loģikas ievērošanu.

Šī loģika prasa gadījumos, kad darbinieki nepiekrīt kādam valdes lēmumam, vai pilnībā neizprot to, vispirms vērsties pie valdes, dodot tai iespēju izskaidrot savu rīcību vai pārskatīt lēmumu. Šāda vēršanās ir konstatējama 2026. gada 10. jūnija Vēstulē valdei, un, kā par to liecina 2026. gada 17. jūnija Pavadvēstule, tad valde savus skaidrojumus ir sniegusi, taču, acīmredzot, sniegtā atbilde darbiniekiem nav devusi gandarījumu, kamdēļ ir pieņemts lēmums ar Atklātajām vēstulēm publiski vērsties pie sabiedrības, Valsts prezidenta un Saeimas deputātiem.

LSM institucionālā loģika prasītu, lai šajā brīdī darbinieki, izmantojot iekšējos pārvaldības mehānismus, vērstos pie Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (turpmāk – Padome) kā VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” valsts kapitāla daļu turētājas un augstākās

lēmēj institūcijas, kuras iepriekšēja piekrišana saskaņā ar LSM statūtu 3.6. punktu ir nepieciešama jebkādu LSM zīmolu un organizatoriskās struktūras izmaiņu gadījumos. Tomēr LSM darbinieki izvēlējās vien informēt Padomi par Atklātajām vēstulēm, bet nevērsās pie tās ar lūgumu vērtēt valdes lēmumus un to atbilstību SEPLPL un LSM stratēģiskajiem mērķiem.

Šāda tieša vēršanās pie Saeimas atbildīgās komisijas, kuras faktu apstiprina Pavadvēstulē un Saeimas komisijas protokolā 1 rakstītais, ir pamatota, ja tās nolūks ir vērst likumdevēja uzmanību uz **normatīvā regulējuma nepilnībām**. Ja darbinieki uzskata, ka likums valdei piešķir pārāk plašas pilnvaras zīmola maiņas jautājumos, tad tie var aicināt Saeimu grozīt likumu. Tas nav uzskatāms par Padomes “apiešanu”, jo Saeima ir vienīgā institūcija, kas grozījumus likumā var veikt, līdz ar ko šāda darbinieku rīcība ir uzskatāma par pilnībā leģitīmu un atbilstošu demokrātiskas līdzdalības principam. Vienlaicīgi ir jāatzīst, ka Padome atbilstoši tai likumā noteiktajai kompetencei būtu piemērotākā institūcija SEPLPL grozījumu izstrādei.

Savukārt, ja vēršanās pie Saeimas motīvs ir centieni panākt konkrēta **valdes lēmuma maiņu**, vai pat valdes locekļu atsaukšanu, tad institucionāli korektāk būtu vispirms izmantot iekšējos pārvaldības mehānismus un vērsties pie Padomes, pretējā gadījumā var rasties priekšstats, ka darbinieki aicina iejaukties politiskus medija darbībā, kura neatkarību valsts ir garantējusi likumā.

Likumdevējs piedāvātajos SEPLPL grozījumos ir iekļāvis regulējumu, kas attiecas uz nacionāli nozīmīga vēsturiskā sabiedriskā medija identitāti un tās aizsardzības pasākumiem, papildinot pārejas noteikumus ar 14. punktu šādā redakcijā:

“Latvijas sabiedriskais medijs nodrošina, ka nosaukumi “Latvijas Radio” un “Latvijas Televīzija” tiek saglabāti un lietoti no šā likuma spēkā stāšanās dienas visās sabiedriskā medija programmās, informatīvajos resursos, digitālajās platformās un ārējā komunikācijā. [izcēlums mans – E.A.]

Likumdevējs piedāvātajos SEPLPL grozījumos nav iekļauts regulējums attiecībā uz sabiedriskā medija organizatorisko struktūru, t.sk. redakciju un dienestu apvienošanu, kā arī attiecībā uz pastāvošo atbildības sadalījumu starp uzņēmuma valdi un Padomi.

Labas pārvaldības un subsidiaritātes principi prasītu iepriekš aprakstīto secīgo rīcību (valde – Padome – Saeima), taču tā nav stingri obligāta prasība gadījumos, ja runa ir par **tiesiskā regulējuma grozījumu**, vai uzmanības pievēršanu kādai **sistēmiskai organizācijas problēmai**. Visos citos gadījumos gan būtu nepieciešams izvērtēt, vai pietiekami ir izmantoti pastāvošie institucionālie domstarpību risināšanas mehānismi.

Ombuds var piekrist Tikšanās ierakstā dzirdamajam darbinieku viedoklim, ka sabiedriskais medijs

nav pārvaldāms kā uzņēmums, tomēr ombuda piekrišana ir ar būtisku atrunu, ka ar uzņēmuma pārvaldīšanu šajā gadījumā ir domāta diskutablākā tā versija – hierarhisks pārvaldības jeb “komandvadības” modelis, kad lēmumu pieņemšanas vara ekskluzīvi koncentrējas vienīgi augstākajā vadības līmenī, pastāvot direktīvam vai autoritāram vadības stilam. Mediju organizāciju demokrātiskā sabiedrībā šāda veidā pārvaldīt nav efektīvi, līdzīgi kā šādā veidā nevar pārvaldīt valsti, teātri, skolu, nevalstisku organizāciju, ģimeni un pat lielāko daļu no komercuzņēmumiem. Par laimi tas nav vienīgais organizāciju pārvaldes modelis, tās efektīvi tiek pārvaldītas arī decentralizētos, subsidiaritātē, profesionālajā autonomijā un sadarbībā balstītos līdzdalīgas un pašorganizējošas pārvaldības modeļos. Šo modeļu pamatā esošie autonomas un pašorganizētas pārvaldes principi demokrātiskā sabiedrībā ir lietojami visu sociālo sistēmu gadījumos, to skaitā arī mediju organizācijās, bet īpaši – sabiedriskajos medijos, kuros redakcionālā neatkarība ir attiecināma arī uz redakciju attiecībām ar uzņēmuma administratīvo vadību.

Tomēr, lai kāds organizācijas pārvaldes modelis tiktu izvēlēts, visos tajos ir nepieciešams ievērot noteicošo **tiesiskuma prasību** – ievērot pastāvošo institucionālo regulējumu. Tiesiskums nosaka ikreizējo lēmumu ietvaru (robežas), subsidiaritātes princips – lēmuma pieņemšanas vietu, bet profesionālās autonomijas princips – rīcības brīvību katrā kompetences sfērā un līmenī.

Gadījumos, ja LSM pastāvošā lēmumu pieņemšanas kārtība ir neapmierinoša, to vienmēr ir iespējams mainīt, vai nu lietojot jau pieejamos institucionālos risinājumus, vai vēršoties pie uzraudzības iestādes (Padome), vai pat pie likumdevēja (Saeima), taču tad runai vairs nevajadzētu būt par kādu konkrētu uzņēmuma vadības lēmumu, bet gan par tādu **sistēmisku** lēmumu pieņemšanas un to komunicēšanas problēmu organizācijā, kas nav atrisināma sistēmas (LSM) ietvaros, bet prasa ārēju risinājumu un papildu tiesisko regulējumu.

[5] Par neveiksmēm sabiedriskā medija iekšējā komunikācijā.

Kā viens no publiskajā vidē visbiežāk piesauktajiem iemesliem, kas noteica LSM darbinieku lēmumu vēršties pie Saeimas atbildīgās komisijas, tiek minēta neveiksmīga pārmaiņu komunikācija no LSM valdes puses.

Ir jāņem vērā, ka pārmaiņu komunikācija nav kāds specifisks komunikācijas žanrs, jo pārmaiņas ir katras komunikācijas epizodes centrālā tēma: ja nekas nemainās, tad komunicēšanai īsti nav iemesla un jēgas. Skatoties uz komunikāciju kā uz informācijas par pārmaiņām nodošanas un saņemšanas procesu, neveiksmīgu komunikāciju raksturotu nepietiekoša, nepilnīga, nesavlaicīga, nesaprotama informācijas sniegšana, kas rezultējas ar to, ka recipienti nesaņem sev svarīgās ziņas

par pārmaiņu iemesliem un mērķiem, vai tās nesaprot, pārprot. Konkrētajā gadījumā komunikatīvas neveiksmes cēlonis būtu tas, ka valde ar darbiniekiem nav pietiekoši daudz **runājusi** par pārmaiņām uzņēmuma zīmolu stratēģijā, nav pienācīgi par šīm izmaiņām informējusi. Tomēr Tikšanās ierakstā komunikācijas neveiksmes ir raksturotas gluži citā virzienā, ka valde par LSM zīmoliem nav ar darbiniekiem pietiekamā mērā un kvalitātē **sarunājusies**, ka ir iztrūcis **dialogs**, turklāt dialoga neesamība tiek raksturota kā organizācijā pastāvošās komunikācijas kultūras vispārēja negatīva iezīme.

Sarunāšanās (dialoga) kā divvirziena komunikācijas mērķis ir ne tikai sniegt un saņemt informācija (sarunāties), bet arī kaut ko “sarunāt”, kopīgi **vienoties** par kopēju risinājumu. Lai kaut ko sarunātu, pusēm ir jābūt atklātām un atvērtām (jāatklāj katrai savs redzējums, pietiekami tas jāargumentē un jāuzklausā pretējās puses redzējums), kā arī ir nepieciešama konstruktīva diskusija par pastāvošajām viedokļu atšķirībām, lai noteiktu kopēja viedokļa (vienošanās) iespējas. Tomēr pats svarīgākais vienošanās nosacījums ir tas, ka pusēm ir jābūt ar kādu vienojošu viedokļu platformu – lai puses **vienotos**, ir jābūt kaut kam, kas tās jau **vieno** – kopīga, puses vienojoša izpratne ir nepieciešams nosacījums jaunas vienošanās sasniegšanai. Šos vienošanās pamatus veido vai nu jau iepriekš panāktās (vēsturiskās) vienošanās, vai arī pusēm kopēji pieņēmumi, kas spēj konsolidēt atšķirīgās puses kā kopību (veselumu ar kopēju identitāti kā atbildi uz jautājumu – *Kas mēs esam?*). Parasti tie ir kopējie pieņēmumi par organizācijas vērtībām un mērķiem.

Tas nozīmē, ka vienošanās par LSM valdei un darbiniekiem abpusēji pieņemamu LSM zīmolu stratēģiju un arhitektūru ir iespējama tikai tad, ja pastāv plašāka vienošanās par sabiedriskā medija mērķiem un to sasniegšanas stratēģiju. Līdz ar to atklāts ir jautājums, vai par LSM valdes stratēģisko redzējumu attiecībā uz medija digitālo transformāciju uzņēmumā pastāv konsenss kā visu (vai dominējošā vairākuma) piekrišana šādai stratēģijai?

Savukārt konceptuālo pamatu vienotiem uzskatiem par LSM stratēģisko attīstību veido vēl būtiskāks konsenss par divu vēsturisko mediju organizāciju – VSIA “Latvijas Radio” un VSIA “Latvijas Televīziju” – apvienošanas lietderību. Tāpēc atklāts ir arī jautājums, vai apvienotā medija darbinieki tik tiešām ir šo apvienošanu pieņēmuši un tai piekrituši? Ir jāņem vērā, ka mediju apvienošanas mērķis nav tikai administratīvo izmaksu samazināšana, bet gan daudz nozīmīgāks – efektīvāka sabiedriskā medija misijas īstenošana – kas mediālā satura platformizācijas apstākļos vairs nav tikai ārkārtīgi svarīgais satura kvalitātes un uzticamības jautājums, bet ir arī ne mazāk svarīgais auditorijas sasniedzamības jautājums.

Tādējādi ir jāsecina, ka, lai panāktu vienošanos vienā konkrētā jautājumā, ir nepieciešama uzskatu

vienotība citos – vēl būtiskākos (fundamentālākos – identitāti veidojošos) jautājumos. Ja nepastāv konsenss par organizācijas identitāti, bet vēsturiski sasniegtās “vienošanās” ir bijušas tikai formālas, tad katra nākamā vienošanās kļūst problemātiska, jo agri vai vēl aktuālizējas iepriekš pieminētie, līdz galam neatbildētie jautājumi.

Turklāt ir jāņem vērā arī tas, ka arī neviens vēsturiski sasniegtais konsenss nav absolūts, galējs un nemainīgs. Mainoties kontekstam var atklāties pagātnes pieņēmumu kļūdainums vai pat aplamums. Tas nozīmē, ka katras nākamās vienošanās gadījumā šie “vispārpieņemtie” redzējumi, uz kuriem vēlāmiem balstīt jaunveidojamo vienošanos, ir kritiski jāreflektē, un nereti – jāatjauno reiz panāktās vienošanās, adaptējot tos jaunajiem apstākļiem.

Lai arī Tikšanās ierakstā kā Atklāto vēstuļu publiskošanas iemesli tiek minēti apsvērumi, ka pēc atbilžu saņemšanas uz 2026. gada 10. jūnija Vēstuli valdei un tai sekojošām valdes klātienē sarunām ar LTV Ziņu dienestu un Latvijas Radio, turpmākajai komunikācijai ar valdi vairs netika saskatīta jēga, tam sekojošā notikumu attīstība tomēr apgāž šos apsvērumus. Situācijā, kad, šķietami, vairs nav iespējams sarunas gaitā panākt vienošanos, saruna vienmēr var turpināties meta-komunikācijas līmeni, kā centieni vienoties par to, kā pusēm būtu jāsarunājas, lai vienošanos tomēr sasniegtu. Šo pieeju abas puses (apzinoties vai ne) sāka realizēt jau 2026. gada 1. jūlija tikšanās laikā, un, kā liecina Publikācija 6, divu dienu ilgās sarunās šī pieeja ir rezultējusies atzinīgi vērtējamā abu pušu gatavībā sasniegt saprātīgus kompromisus attiecībā uz vēsturisko zīmolvārdu turpmāko lietojumu, kas tika akceptēts arī Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas 2026. gada 14. jūlija sēdē, nosakot termiņplānu grozījumu SEPLPL izstrādei, ko veiks Padome.

Atklāts tomēr paliek jautājums, vai šāds risinājums tiktu panākts arī tad, ja LSM darbinieki ar Atklātajām vēstulēm būtu lūguši vien sabiedrības atbalstu, bet nebūtu tieši vērsušies pie Saeimas atbildīgās komisijas un Valsts prezidenta?

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

atzīst:

[6] Ombuds atzīst LSM darbinieku tiesības publiskot 2026. gada 10. jūnija Vēstuli valdei, kā arī tiesības ar Pavadvēstuli vērsties pie sabiedrības un Saeimas kā tās pārstāvniecības institūcijas, kuras uzdevums ir politiskā līmenī pārstāvēt sabiedrības intereses un pieņemt lēmumus sabiedrības interesēs. Ne Atklāto vēstuļu saturā, ne to publiskošanā un adresēšanā Saeimai un Valsts prezidentam ombuds nekonstatēja apstākļus, kas liecinātu par SEPLPL nostiprinātās un Redakcionālajās vadlīnijās noteiktās sabiedriskā medija neatkarības no politiskās varas pārkāpumus jeb šī principa neievērošanas faktu.

Vienlaicīgi ombuds atzīst, ka, lai gan Atklāto vēstuli **mērķis** – saglabāt vēsturiskos “Latvijas Radio” un “Latvijas Televīzija” zīmolus jaunajā LSM zīmolu arhitektūrā – ir guvis plašas sabiedrības atbalstu, atšķirīgi ir interpretējami konkrētā rīcība un tās **uzdevumi**, kas izvēlēti šī mērķa sasniegšanai, tostarp vēršanās pie Saeimas un Valsts prezidenta.

Pavadvēstulē kā LSM darbinieku motivācija ir nosaukta vēlme **vērst uzmanību** *tam, kas notiek sabiedriskajā medijā saistībā ar jaunā zīmola ieviešanu un jautājumu par pašreizējo zīmolu “Latvijas Televīzija” un “Latvijas Radio” saglabāšanu*, kā arī aicinājums uz **plašāku diskusiju** *jau ārpus uzņēmuma par sabiedrībā tik labi zināmajiem, skatītāju un klausītāju iemīļotajiem zīmoliem*. Uzmanības pievēršana un plašākas diskusijas raisīšana nav pašmērķīgs uzdevums, bet gan šai rīcībai būtu jākalpo tam, lai rastu piemērotāko veidu visnotaļ saprotamā un atzīstamā mērķa – sabiedriskā medija vēsturiskās identitātes nezaudēšanas – praktiskai sasniegšanai. Tādējādi ir jāsecina, ka vēstuli autori vēlējas konkrētu Saeimas un Valsts prezidenta atbildes rīcību, reakciju uz Atklātajās vēstulēs akcentēto problēmsituāciju. Diemžēl tas, kāda Atklāto vēstuli autoru iecerē ir šī vēlamā reakcija, no Atklātajām vēstulēm nav viennozīmīgi izsecināms, kas, savukārt, radīja sabiedrībā dažādus pieņēmumus un aizdomas par šķietamu aicinājumu politiķiem iesaistīties sabiedriskā medija darbībā, kuras pastiprina atsevišķu politiķu nepārdomātie publiskie izteikumi, kas demonstrē vēlmi ietekmēt LSM organizatorisko struktūru un pat tā programmu saturu.

Ja vēlamā reakcija no Saeimas puses ir bijusi grozījumu iniciēšana SEPLPL, lai likumā nostiprinātu vēsturiskos zīmolus “Latvijas Radio” un “Latvijas Televīzija” un tādējādi aizsargātu nacionāli nozīmīgus zīmolus, tad šāda vēršanās pie Saeimas ir pamatota un leģitīma, un Saeimai ir jālemj par to, vai, balstoties apsvērumos par aktualizētā jautājuma sabiedrības interesēs balstīto nozīmi, ir nepieciešami papildinājumi (grozījumi) pastāvošajam normatīvajam regulējumam, kas arī ir ticis paveikts.

Savukārt, ja vēlamā reakcija no Saeimas puses ir bijusi LSM valdes pieņemto un turpmāko lēmumu ietekmēšana, jeb spiediena izdarīšana uz LSM valdi, tad šādu vēršanos jau var traktēt kā aicinājumu politiķiem iesaistīties sabiedriskā medija darbībā, kas nonāk pretrunā ar LSM institucionālās un redakcionālās neatkarības principu.

Turpretī, ja vēlamā reakcija no Saeimas puses ir bijusi vien sabiedriskas un parlamentāras diskusijas iniciēšana par sabiedriskā medija pārvaldību, lai sabiedrības un augstāko valsts amatpersonu paustos viedokļus kā autoritatīvus argumentus lietotu turpmākajā uzņēmuma iekšējā diskusijā par LSM zīmolu stratēģiju un organizatorisko modeli, tad šāds nodoms ne tikai var sašķelt un antagonizēt organizāciju, bet arī radīt iespaidu par valsts politiskās varas

instrumentalizāciju uzņēmuma iekšējo nesaskaņu un pretrunu risināšanai, kas arī ir interpretējama kā politiskās varas iesaistīšana sabiedriskā medija lēmumu pieņemšanas procesos.

Nemot vērā iepriekš minēto par Atklāto vēstuli nosūtīšanas Saeimai un Valsts prezidentam pamatojumu un iespējami atšķirīgo šādas rīcības un tās uzdevumu interpretāciju, ombuds atzīst, ka šāda situācija ir radījusi sabiedriskā medija reputācijas apdraudējumu un var mazināt sabiedrības uzticēšanos sabiedriskā medija neatkarībai. Atklāto vēstuli aizsāktās publiskās diskusijas rezultātā daļai sabiedrības ir izveidojies priekšstats, ka LSM nav autonoma un pašpietiekama organizācija, ka sabiedriskais medijs nespēj pilnvērtīgi funkcionēt kā pašregulējoša sociāla sistēma, bet vienīgi kā politiskās varas subsistēma, kas diskutablos vai kritiskos jautājumos meklē atbalstu un risinājumu valsts varas institūcijās.

Ombuds atzīst, ka pilnvērtīgi neizmantojot sabiedriskā medija institucionālajā regulējumā paredzētos organizācijas iekšējos domstarpību risināšanas mehānismus, netika pilnībā īstenots Rīcības un ētikas kodeksa 6.1. punktā ietvertais pienākums pēc iespējas izvairīties no darbībām, kas var mazināt LSM uzticamību.

Izvērtējot atzīto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons
iesaka:

[7] Nemot vērā, ka sabiedrības interesēs nav tāda sabiedriskā medija pastāvēšana, kas iekšēju domstarpību dēļ būtu sašķelts, antagonizēts vai pakļauts politiskās ietekmes riskam, ombuds aicina LSM vadību un darbiniekus kopīgi stiprināt organizācijas pašregulācijas un profesionālās pašpārvaldes mehānismus, veidojot tādu organizācijas kultūru, kas balstīta profesionālajā autonomijā, savstarpējā atbildībā, līdzdalībā un sadarbībā, kā arī nodrošina atklātu un konstruktīvu dialogu. Šādai organizācijai jāspēj patstāvīgi pieņemt savus lēmumus, uzņemties atbildību par to sekām un atklāti skaidrot sabiedrībai savu lēmumu pamatojumu un mērķus.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Edmunds Apsalons

***DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU**